

นโยบายและการปฏิบัติงาน จำหน่าย ของหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นางสาว สมหมาย ตามประวัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 947-568-809-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013896

17791339

CIRCULATION POLICIES AND OPERATIONS IN THE
CENTRAL LIBRARY OF KHON KAEN UNIVERSTTY

MISS SOMMAI TAMPRAVATI

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
ศูนย์วิทยุโทรทัศน์การ
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-809-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นโยบายและการปฏิบัติงานจ่าย-รับของหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โดย

นางสาวสมหมาย ตามประวัติ

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุรวดี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อำนวยให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *วชิราภย์* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วชิราภย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *วชิราภย์* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ ปลายเวช)

..... *วชิราภย์* ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุรวดี)

..... *วชิราภย์* ..... กรรมการ
(ดร.มล. จ้อย นันทิวชิรินทร์)

..... *วชิราภย์* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยพร เหมะรัชตะ)

สมหมาย ตามประวัติ : นโยบายและการปฏิบัติงานจ่าย-รับของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น (CIRCULATION POLICIES AND OPERATIONS IN THE CENTRAL LIBRARY
OF KHON KAEN UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.วนิดา สุรวดี, 171 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ใช้หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ที่มีต่อบริการจ่าย-รับของหอสมุดกลางในด้านนโยบายและการปฏิบัติงานจ่าย-รับ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้หอสมุดกลางส่วนใหญ่พอใจกับระเบียบและกฎเกณฑ์ของหอสมุดกลางที่
เกี่ยวข้องกับบริการจ่ายรับ ส่วนบริการจ่าย-รับของหอสมุดกลางในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสถานที่ให้บริการ
จ่าย-รับ ด้านการให้บริการจ่าย-รับประเภทต่าง ๆ ด้านบุคลากรของบริการจ่าย-รับ และด้านระเบียบ
กฎเกณฑ์บางประการของหอสมุดกลางที่เกี่ยวข้องกับบริการจ่าย-รับ ควรได้มีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพที่
ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

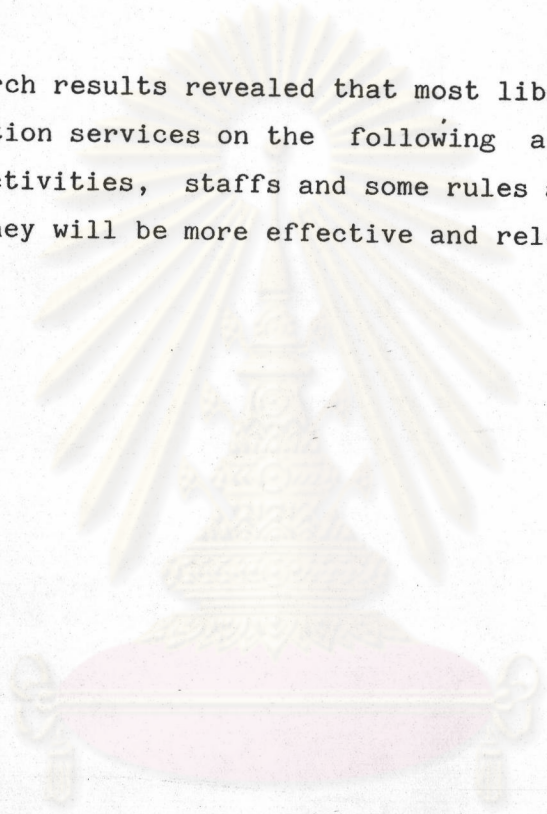
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิติ วิมลมาศ อมาตย์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Orn

SOMMAI TAMPRAVATI : CIRCULATION POLICIES AND OPERATIONS IN THE
CENTRAL LIBRARY OF KHON KAEN UNIVERSITY. THESIS ADVISOR: ASST. PROF.
VANIDA SURAVADI, 171 PP.

The purpose of this study was to study users' problems and need towards the circulation policies and operations of Khon Kaen University Central Library.

The research results revealed that most library users were satisfied with the circulation services on the following aspects: the circulation areas, service activities, staffs and some rules and regulations should be improved so that they will be more effective and relevant to the users' need.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต ..... นิตทนาย อภินันท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช
ดร.มล. จ้อย นันท์วิชรินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยพร เหมะรัชตะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
วนิดา สุรวดี ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ มันทนา สามารถ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบูลสุข
บัณฑิตย์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ชี้แนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์นี้
สำเร็จเรียบร้อยลงด้วยดี รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่ให้ความสนับสนุนทั้งแรงใจและ
แรงกายด้วยดีตลอดมา

สมหมาย ตามประวัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
แนวเหตุผล.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. บริการจ่าย-รับของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	9
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	9
บริการจ่าย - รับ.....	10
การจัดอาคารสถานที่และห้องอ่านหนังสือ.....	11
การจัดชั้นหนังสือและการดูแลสภาพของหนังสือ.....	13
การลงทะเบียนสมาชิก การทำบัตรสมาชิก และต่ออายุบัตรสมาชิก..	15
การให้ยืมและรับหนังสือคืน.....	16
การทวงหนังสือเกินกำหนดและการปรับ.....	23
การยืมระหว่างห้องสมุด.....	24
บริการหนังสือสำรอง.....	25
บริการจองหนังสือ.....	26
การช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุด.....	26
การเก็บสถิติของงานบริการจ่าย-รับ.....	27
การควบคุมทางเข้า-ออกของห้องสมุด.....	27
ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการจ่าย-รับ.....	28

บุคลากรของงานบริการจ่าย-รับ.....	30
การให้บริการจ่าย-รับวารสาร.....	31
3. บริการจ่าย-รับของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	32
ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	32
หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	33
การบริหารงานและการดำเนินงาน.....	34
บริการของหอสมุดกลาง.....	37
บริการจ่าย-รับหนังสือและสิ่งพิมพ์ของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น	41
การจัดและดูแลห้องอ่านหนังสือ.....	41
การจัดชั้นหนังสือและดูแลสภาพหนังสือ.....	42
ทำบัตรสมาชิกและต่ออายุบัตรสมาชิก.....	42
การให้ยืมและรับคืนหนังสือ การยืมต่อและการรับจองหนังสือ..	43
การจองหนังสือ.....	44
การทวงหนังสือเกินกำหนดและการปรับ.....	45
การสำรองหนังสือ.....	45
การยืมระหว่างห้องสมุด.....	46
การช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุด.....	47
การเก็บรวบรวมสถิติการใช้ห้องสมุดและการใช้ห้องสมุดกลาง.	48
บุคลากรของบริการจ่าย-รับ.....	48
บริการจ่าย-รับวารสารของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	49
การจัดและดูแลห้องวารสาร.....	50
การจัดชั้นวารสารและการดูแลรักษาสภาพวารสาร.....	50
การให้ยืมและรับคืนวารสาร.....	51
การทวงวารสารเกินกำหนดและการปรับ.....	51
การช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุด.....	52
บุคลากรของบริการจ่าย-รับวารสาร.....	52
ระเบียบและกฎเกณฑ์ของหอสมุดกลาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริการจ่าย-รับ.	54
4. วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	122
สรุปผลการวิจัย.....	123
อภิปรายผล.....	130
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการจ่าย-รับ.....	136
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	137
บรรณานุกรม.....	138
ภาคผนวก.....	
ภาคผนวกที่ 1 ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่องการใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ.....	147
ภาคผนวกที่ 2 ระเบียบมหาวิทยาลัย ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียม การให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2529.....	151
ภาคผนวกที่ 3 ระเบียบทบวงมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการยืมระหว่าง ห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2523.....	153
ภาคผนวกที่ 4 ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่องหลักเกณฑ์ การบริการให้ยืมระหว่างห้องสมุดภายในมหาวิทยาลัย ขอนแก่น พ.ศ. 2529.....	156
ภาคผนวกที่ 5 แบบสอบถาม.....	158
ประวัติผู้เขียน.....	171

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนสมาชิกเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิสมัครสมัคร เป็นสมาชิก หอสมุดกลาง.....	39
2	แสดงจำนวนนักศึกษาที่เป็นสมาชิกเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่มีสิทธิ สมัคร เป็นสมาชิกหอสมุดกลาง.....	40
3	แสดงการใช้บริการใช้บริการจ่าย-รับประเภทต่างๆ.....	59
4	แสดงความถี่ในการใช้บริการจ่าย-รับ.....	61
5	แสดงเวลาที่ผู้เข้ามาใช้บริการจ่าย-รับ.....	63
6	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกำหนดเวลาเปิดให้บริการของ หอสมุดกลาง.....	65
7	แสดงประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ผู้ใช้ใช้บริการยืม-คืนของ หอสมุดกลาง.....	67
8	แสดงความต้องการใช้สิ่งพิมพ์ภายในห้องสมุดหรือใช้ในที่นอกอาคาร.....	69
9	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ใช้สิ่งพิมพ์ภายในห้องสมุด.....	70
10	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ใช้สิ่งพิมพ์ในที่นอกอาคาร.....	71
11	แสดงการรับรู้ระเบียบการจ่าย-รับสิ่งพิมพ์ของหอสมุดกลาง.....	72

12	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งของการรับรู้ระเบียบการจ่าย-รับ สิ่งพิมพ์ของหอสมุดกลาง.....	73
13	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการไม่ได้ข่าวสารการเปลี่ยนแปลง บริการจ่าย-รับ.....	75
14	สาเหตุที่สถานที่ตั้งเคาน์เตอร์ บริการจ่าย-รับหนังสือของ หอสมุดกลางไม่เหมาะสม.....	77
15	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกำหนดเวลาการให้ยืมสิ่งพิมพ์ของ หอสมุดกลาง.....	79
16	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนหนังสือของหอสมุดกลางที่ผู้ใช้ มีสิทธิยืม.....	81
17	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ใช้บริการจองหนังสือ.....	83
18	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกำหนดเวลาที่หอสมุดกลางเก็บหนังสือ จองไว้ให้ผู้ใช้.....	84
19	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีแจ้งผลการจองหนังสือไว้ที่ หอสมุดกลาง.....	85
20	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีแจ้งผลการจองหนังสือให้ผู้ใช้ทราบ.....	86
21	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่พอใจบริการจองหนังสือของหอสมุดกลาง....	88
22	สาเหตุที่อาจารย์ไม่แจ้งให้หอสมุดกลางจัดสำรองหนังสือ.....	90
23	สาเหตุที่นักศึกษาไม่เคยใช้บริการหนังสือสำรองที่อาจารย์ขอให้ หอสมุดกลางจัดสำรอง.....	91

24	สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่พึงพอใจต่อบริการหนังสือสารองที่อาจารย์ขอให้ หอสมุดกลางจัดสารอง.....	92
25	สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดของหอสมุดกลาง	93
26	สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่พอใจบริการยืมระหว่างห้องสมุดของหอสมุดกลาง	94
27	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยอัตราค่ารับหนังสือของ หอสมุดกลาง.....	95
28	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการทำบัตรสมาชิกใหม่ แทนบัตรที่หาย.....	97
29	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการทำสิ่งพิมพ์หายของ หอสมุดกลาง.....	99
30	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการทวงหนังสือเกิน กำหนดของหอสมุดกลาง.....	101
31	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบที่ให้ผู้ต้องส่งหนังสือที่ ยืมทั้งหมดคืนให้หอสมุดกลาง.....	103
32	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรของบริการจ่าย-รับหนังสือ....	105
33	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้บริการจ่าย-รับ หนังสือ.....	107
34	แสดงสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ได้รับความสะดวกในการค้นหาวารสารที่ผู้ใช้ ต้องการ.....	109
35	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบริเวณที่ตั้งโต๊ะบริการจ่าย-รับวารสาร.	111

36	สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ใช้บริการจ่าย-รับวารสาร.....	112
37	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบการจ่าย-รับวารสาร.....	113
38	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรของบริการจ่าย-รับวารสาร...	115
39	สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้บริการจ่าย-รับวารสาร	117

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย